Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

TER ONDERTEKENING
Aan: MOCW

Middelbaar Beroeps Onderwijs

Van
[redacted]

Datum
18 november 2022

Referentie
[redacted]

Bijlagen

Intern OCW afgestemd
FEZ

nota

Kamerbrief boeken en licenties in het mbo

Aanleiding

In het commissiedebat mbo (9 en 16 november jl.) zijn er door verschillende Kamerleden vragen gesteld over de schoolkosten in het mbo. U heeft toegezegd met een brief over deze punten te komen vóór de begrotingsbehandeling OCW. De brief treft u bij deze nota. De brief gaat -onder meer- in op de volgende punten:

- Kamerlid Hagen (D66) vroeg naar het vergoeden van kosten voor basisvaardigheden;
- Kamerlid De Hoop (PvdA) heeft een motie ingediend om onderzoek te doen naar het verplaatsen van de verantwoordelijkheid voor de inkoop van schoolboeken en licenties van de student naar de instelling. Deze motie is aangehouden (i.v.m. aangekondigde brief hierover);
- Kamerlid Kwint (SP) vroeg of alle jongeren zonder startkwalificatie geen gratis onderwijs zouden moeten ontvangen.

De brief dient uiterlijk dinsdag 22 november te worden verstuurd.

Geadviseerd besluit

- Bent u akkoord met bijgevoegde brief? Indien u akkoord bent kunt u bijgevoegde brief ondertekenen.

Kernpunten

- Met de brief gaat u in op de vragen en ingediende motie over kosten voor boeken en licenties bij het debat.
- Politiek veel aandacht voor schoolkosten en toegankelijkheid van het mbo.
- In de brief doet u geen beleidsvoorstellen en wijst u geen voorkeursvariant aan.
- U tempert wel verwachtingen dat e.e.a. snel kan worden ingevoerd. Het is een eerste verkenning. Veel moet nog worden uitgezocht. Echter om dit zo snel mogelijk te kunnen gaan doen, is richting nodig.
- De brief schetst aan de Kamer de volgende zaken, waarbij u ook een korte weergave van de voor- en nadelen geeft.
    - Hoe een systeem waarbij instellingen boeken inkopen eruit zou kunnen zien en welke kosten daaraan verbonden zitten (motie De Hoop (PvdA));

    - Kosten voor het vergoeden van schoolboeken en licenties bij basisvaardigheden (vraag lid Hagen (D66));
    - U voegt zelf de optie toe om alle schoolboeken en licenties voor studenten tot 18 jaar of voor alle mbo-studenten te vergoeden;
    - U gaat kort in op gratis schoolboeken en licenties voor alle studenten zonder startkwalificatie.
- Bij alle maatregelen spelen namelijk veel uitvoeringsvraagstukken, zowel bij instellingen als in wet- en regelgeving. Het moet met MBO Raad en JOBmbo verder worden uitgewerkt.
- Er is voor geen van de maatregelen op dit moment dekking op de OCW-begroting. Het is dus aan de Kamer om dekking te zoeken als zij een of meerdere maatregelen willen uitvoeren.
- De brief is ambtelijk afgestemd met Financiën (IRF).

Toelichting

Politieke context

- Veel politieke aandacht.
- Er zijn eerder moties ingediend over ongebruikte leermiddelen. De regeling ongebruikte leermiddelen wordt nog niet overal goed toegepast.
- Ook in afgelopen mbo-debat veel aandacht voor schoolkosten.
- Kamerleden zien een relatie met toenemende inflatie, gezinnen in financieel kwetsbare positie.
- Toegankelijkheid mbo en het gelijkschakelen met vo en ho waar nodig lijkt een breed gedeelde politieke wens.

Varianten en financiële gevolgen

- Centraal inkopen door instellingen
    - Instellingen schaffen de boeken zelf aan en zullen ze tegen betaling in bruikleen geven aan de student;
    - Aanname dat dit leidt tot lagere kosten voor student (student hoeft geen nieuwprijs meer te betalen);
    - Met name implementatiekosten waar OCW bijdrage zou moeten leveren.
    - Instellingen kunnen, via de betalingen voor bruikleen, afgeschreven boeken opnieuw inkopen.
    - Gaat veel vragen van instellingen in de uitvoering.
    - **Geschatte kosten**: ca. €15 miljoen incidenteel voor invoering.
    - Het is **onduidelijk of hier een politieke meerderheid voor is**.
- Vergoeden basisvaardigheden
    - Instellingen krijgen een vergoeding voor de boeken voor basisvaardigheden, zodat zij deze gratis aan de student kunnen verstrekken.
    - Kosten voor de student dalen daarmee. Gaat echter niet om een grote daling. Drempel wordt dus iets verlaagd, maar is nog niet weg.
    - **Geschatte kosten**: ca. €10 miljoen structureel bij invoering voor mbo-studenten onder de 18. Ca. €30 miljoen structureel bij invoering voor alle mbo-studenten.
    - Hier lijkt **wel een politieke meerderheid** voor te zijn.
- Vergoeden alle boeken en licenties voor mbo-studenten tot 18 jaar

    - Instellingen krijgen een vergoeding voor alle boeken en licenties, zodat zij deze gratis aan de student kunnen verstrekken.
    - Kosten voor mbo-studenten jonger dan 18 dalen significant.
    - Variant sluit aan op de situatie in het vo. Daardoor geen druk om voor vo te kiezen bij mindere financiële positie van de student.
    - Variant past daarmee in de waaier van opleidingen.
    - **Geschatte kosten**: ca. €50 miljoen structureel.
    - Hier lijkt **geen politieke meerderheid** voor.
- Vergoeden alle boeken en licenties voor alle mbo-studenten.
    - Instellingen krijgen een vergoeding voor alle boeken en licenties, zodat zij deze gratis aan de student kunnen verstrekken.
    - Kosten voor alle mbo-studenten dalen significant.
    - Variant levert nieuwe ongelijkheden op. Deze variant betekent immers dat mbo-studenten ouder dan 18 gratis boeken en licenties krijgen, maar ook studiefinanciering. Dit levert ongelijkheid op met het hoger onderwijs.
    - **Geschatte kosten**: ca. €150 miljoen.
    - Hier lijkt **geen politieke meerderheid** voor.
- Vergoeden boeken en licenties voor mbo-studenten zonder startkwalificatie
    - Heeft meer uitvoeringsimplicaties dan het trekken van een leeftijdsgrens.
    - Geschatte kosten zijn op dit moment niet voor handen. Dat vraagt nader onderzoek.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Gegevens van de opstellers van deze nota kunnen niet openbaar gemaakt worden.